

KATILIM ORTAKLIĞI BELGESİ

***Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullara ilişkin
8 Mart 2001 tarihli
KONSEY KARARI
(2001/235/EC)***

AVRUPA BİRLİĞİ KONSEYİ,

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmayı,

Katılım öncesi strateji çerçevesinde Türkiye'ye verilecek yardımlara, özellikle de Katılım Ortaklığının oluşturulmasına yönelik 26 Şubat 2001 ve AT/390/2001 sayılı Avrupa Konsey Tüzüğü ve Tüzüğün ikinci maddesini, ayrıca

Komisyon teklifi ile aşağıdaki hususları dikkate alarak,

(1) Helsinki Avrupa Konseyi: "Türkiye, diğer aday ülkelere uygulananlar ile aynı kriterler temelinde Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday ülkedir. Diğer aday ülkeler gibi Türkiye, reformlarını harekete geçirmeye ve desteklemeye yönelik, mevcut Avrupa stratejisine dayanan bir katılım öncesi stratejiden yaralanacaktır." Bu stratejinin önemli bir unsuru olarak, daha önceki Avrupa Konseyi sonuçlarına dayanan bir Katılım Ortaklığı oluşturulacaktır.

(2) AT/390/2001 sayılı Tüzük, Konsey'in, Türkiye'ye sunacağı şekliyle, Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar hakkındaki Komisyon teklifini ve müteakip düzenlemeleri nitelikli çoğunlukla oylayacağını kaydetmektedir.

(3) Topluluk yardımı, temel hususların karşılanmasına, özellikle de Kopenhag kriterlerine uyum konusundaki ilerlemeye bağlıdır. Temel bir hususun yerine getirilmemesi halinde, Komisyon teklifi üzerine Konsey, nitelikli çoğunlukla katılım öncesi yardımlardan herhangi birine yönelik uygun değişiklikler yapabilmektedir.

(4) AB-Türkiye Ortaklık Konseyi, Türkiye Katılım Ortaklığı'nın uygulanmasının Ortaklık Anlaşması'nın uygun kurumlarınca izleneceğine dair karar almıştır.

(5) Komisyon'un 2000 Yılı İlerleme Raporu, Türkiye'nin tam üyelik hazırlıkları hakkında objektif bir inceleme sunmuş ve daha yoğun çaba gerektiren öncelikli alanları belirlemiştir.

(6) Türkiye'nin tam üyeliğe hazırlanması için, müktesebat uyumuna yönelik bir ulusal program hazırlaması gerekmektedir. Bu programın Katılım Ortaklığı'nda belirlenen öncelik ve ara hedeflere ulaşılması yönünde bir takvim oluşturması gerekmektedir.

AŞAĞIDA BELİRTİLEN KARARI ALMIŞTIR:

Madde 1

AT/390/2001 sayılı Tüzük uyarınca, Türkiye'ye yönelik Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar, bu Kararın ayrılmaz bir parçasını oluşturan Ek'te belirtilmiştir.

Madde 2

Katılım Ortaklığı'nın uygulanması Ortaklık Anlaşması'nın uygun kurumları ve Komisyon'un düzenli olarak rapor sunduğu yetkili Konsey kurumları tarafında izlenecektir.

Madde 3

Karar, Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesi'nde yayınlanmasını izleyen üçüncü günde yürürlüğe girecektir.

Brüksel, 8 Mart 2001.

Konsey Adına
Başkan
K. LARSSON

KONSEY KARARININ EKİ

TÜRKİYE: Katılım Ortaklığı 2000

1. Giriş

Helsinki Avrupa Konseyi (10-11 Aralık 1999) Türkiye’de yaşanan olumlu gelişmeleri ve Türkiye’nin, Kopenhag kriterlerine uyum doğrultusunda gerçekleştirilen reformlara devam etme niyetini memnuniyetle karşılamıştır. Türkiye, diğer aday ülkelere uygulananlar ile aynı kriterler temel alınarak Birliğe katılmaya yönelmiş olan aday bir ülkedir.

Helsinki Zirvesi’nde Avrupa Konseyi “daha önceki Avrupa Konseyi toplantılarının sonuçlarını temel alan” bir Katılım Ortaklığı oluşturulmasına karar vermiştir. Söz konusu ortaklık, AB’ye katılım sürecindeki öncelikleri içerecektir. Bu öncelikler siyasi ve ekonomik kriterler, üye ülkelerin yükümlülükleri ve Müktesebata Uyuma Yönelik Ulusal Program kapsamındaki yükümlülükler dikkate alınarak belirlenecektir.

Avrupa Konseyi, Aralık 1997 tarihinde Lüksemburg’da gerçekleştirilen toplantısında, Katılım Ortaklığı’nın aday ülkelere yönelik tüm yardımları harekete geçiren güçlendirilmiş katılım öncesi stratejisinin önemli bir parçası olması doğrultusunda bir karar almıştır. Bu bağlamda AB, aday ülkelere vereceği yardımların her aday ülkenin kendi ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanmasını ve böylece katılım sürecinde karşılaşılabilecek sorunların üstesinden gelinebilmesi için destek sağlamasını hedeflemektedir.

Bu yaklaşıma uygun olarak Komisyon, 26 Temmuz 2000 tarihinde AB’nin Türkiye’nin katılım öncesi sürecine yönelik tüm mali yardımlarını koordine eden tek bir çerçeve ve bu bağlamda, Katılım Ortaklığı oluşturulmasına ilişkin bir tüzük teklifinde bulunmuştur. Söz konusu çerçeve tüzük, aday Merkez ve Doğu Avrupa Ülkelerine yönelik tüzük modeli temel alınarak hazırlanmıştır (Konsey Tüzüğü 6222/98, ATRG L85, 20.3.1998, sf. 1).

Bu ilk Katılım Ortaklığı, Türkiye için bir Katılım Ortaklığı’nın oluşturulmasına dair Konsey Tüzüğü temelinde oluşturulacaktır. Komisyon tarafından önerilen Katılım Ortaklığı, Türkiye’ye danışıldıktan sonra Konsey’in belirlediği ilke, öncelik, ara hedef ve koşullar doğrultusunda hazırlanmıştır. Ayrıca bu Ortaklık, 2000 yılı İlerleme Raporunda belirtilen Türkiye’nin tam üyeliğe doğru kaydettiği ilerlemeleri de göz önünde bulundurmıştır.

2. Amaçlar

Katılım Ortaklığı belgesinin amacı Komisyon’un 2000 yılı İlerleme Raporunda belirtilen öncelikli alanlar arasında Türkiye’nin daha fazla çaba göstermesi gereken konuları, bu öncelikli konuları gerçekleştirmek için Türkiye’ye yardımcı olacak mali destek mekanizmalarını ve mali desteğin koşullarını tek bir çerçeve altında toplamaktır. Katılım Ortaklığı, tam üyelik hazırlıklarında aday ülkelere yardımcı olacak çeşitli politika araçlarına yönelik bir temel sunmaktadır. Türkiye’nin, bu belgeyi temel alan ve müktesebata uyum için hazırlanan Ulusal Programı’nı yıl sonuna kadar tamamlaması beklenmektedir. Ulusal Program’ın, Katılım Ortaklığı’nın kapsadığı önceliklerle uyum içinde olması gerekmektedir.

3. İlkeler

Her aday ülke için belirlenen öncelikli alanlar, söz konusu ülkelerin Kopenhag kriterlerine uyum kapasitesine bağlıdır. Kopenhag kriterlerine göre üyelik:

- aday ülkede demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını, azınlıkların korunmasını ve azınlıklara saygıyı garanti altına alan kurumların istikrarının sağlanmasını,
- işleyen bir piyasa ekonomisinin yanı sıra, Birlik içerisindeki piyasa güçleri ve rekabetçi baskıya karşı koyabilme kapasitesini,
- siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına uyum da dahil olmak üzere, üyelik yükümlülüklerini üstlenme kabiliyetini gerektirmektedir.

Avrupa Konseyi, Madrid’de gerçekleştirdiği toplantısında, aday ülkelerin Birliğe katılımından sonra Topluluk politikalarının uyum içinde işleyebilmesi için aday ülkelerin idari yapılarını AB ile uyumlu hale getirmeleri gereğinin üzerinde durmuştur. Lüksemburg’da ise müktesebata uyumun gerekliliğini belirtmiş, ancak bunun yeterli olmadığını ve uyumlaştırılmış mevzuatın uygulanmasının sağlanmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

Avrupa Konseyi, Helsinki'deki toplantısında 13 aday ülkenin tek bir çerçeveye altına alınmasıyla oluşan katılım sürecinin kapsayıcı bir özelliği olduğunu tekrarlamıştır. Konsey, ayrıca, AB'ye katılım sürecine eşit koşullar altında katılan aday ülkelerin Antlaşmalarda belirlenen AB amaç ve değerlerini paylaşmaları gerektiğine dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda Helsinki Avrupa Konseyi aday ülkelerin anlaşmazlıklarını Birleşmiş Milletler Şartına uygun olarak barışçı ilkelerle çözmelerinin önemi üzerinde durmuş ve bu ülkeleri devam eden sınır anlaşmazlıklarını ve ilgili diğer konuları çözmeleri doğrultusunda her türlü çabayı göstermeye çağırmıştır. Bunda başarılı olunmadığı takdirde, anlaşmazlığı makul bir süre içerisinde Uluslararası Adalet Divanı'na götürmeleri gerekmektedir.

Avrupa Konseyi, özellikle katılım sürecine olan yansımalarıyla ilgili olarak ve en geç 2004 yılı sonuna kadar Uluslararası Adalet Divanı yoluyla çözüme bağlanmalarını teşvik etmek amacıyla, devam eden anlaşmazlıklara ilişkin durumu gözden geçireceğini belirtmiştir.

Avrupa Konseyi ayrıca, Türkiye'nin reform çalışmalarını destekleyecek ve teşvik edecek bir katılım öncesi stratejisinden yararlanacağını altını çizmiştir. Bu çerçevede, güçlendirilmiş siyasi diyalog da dahil olmak üzere, insan hakları konusu ve Helsinki sonuçlarında yer alan 4 ve 9(a) sayılı paragraflarda belirtilen koşullar başta olmak üzere, üyeliğin siyasi kriterlerini karşılama yönünde ilerleme kaydedilmesi üzerinde durulmuştur. Bu anlayışla, Avrupa Birliği, Türkiye'yi tüm taraflarla birlikte Kıbrıs sorununun kapsamlı bir çözümünü amaçlayan sürecin başarıyla sonuçlanması yönünde BM Genel Sekreteri'nin gösterdiği çabaları desteklemeye devam etmesi konusunda teşvik etmektedir.

4. Öncelikler ve Ara Hedefler

Komisyon'un 2000 yılı İlerleme Raporunda aday ülkelerin AB'ye katılım hazırlıkları için bazı alanlarda daha fazla çaba göstermeleri gerektiğinin altını çizmiştir. Bu durum ara aşamaların çeşitli öncelikler çerçevesinde tanımlanmasını gerektirmektedir. Her önceliğe ise, ilgili devletlerle işbirliği içerisinde belirlenen kesin hedefler eşlik edecektir. Aday ülkelere verilecek yardımın miktarı, bazı ülkelerle devam eden müzakerelerin ilerlemesi ve diğer ülkelerle müzakerelerin açılması, söz konusu hedeflere ulaşılmasına bağlıdır. Katılım Ortaklığı'nda tanımlanan öncelikler ve ara hedefler, kısa ve orta vadeli olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Kısa vade altında sıralanan öncelik ve ara hedefler, Türkiye'nin 2001 yılı sonuna kadar bu öncelikleri gerçekleştirebileceği veya somut olarak ileriye götürecek adımlar atabileceği beklentisi esas alınarak seçilmiştir. Buna karşın, orta vade altında sıralanan önceliklerin gerçekleştirilmesinin bir yıldan fazla sürmesi beklenmektedir. Ancak imkanlar dahilinde Türkiye'nin bu önceliklere uyum çalışmalarına 2001 yılında başlaması beklenmektedir.

Katılım Ortaklığı, Türkiye'nin tam üyelik hazırlıklarındaki öncelikli alanları belirlemektedir. Ancak, her halükarda Türkiye'nin İlerleme Raporu'nda belirlenen tüm konuları da, zaman içerisinde dikkate alması gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin, Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve AB-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin tarım ürünlerine yönelik ticaret rejimleri gibi Gümrük Birliği'ne ilişkin kararları çerçevesinde belirlenen taahhütler doğrultusunda mevzuat uyumunu gerçekleştirmesi ve müktesebatı uygulaması önem taşımaktadır. Türk mevzuatının AB müktesebatına uyumunun tek başına yeterli olmadığı, ayrıca uyumlaştırılan mevzuatın AB'de uygulanan standartlar doğrultusunda uygulanmasının sağlanması da unutulmamalıdır. Aşağıda sıralanan tüm alanlarda mevzuatın etkin ve güvenilir bir şekilde uygulanması gerekmektedir.

Komisyon'un İlerleme Raporundaki incelemeler temel alınarak, Türkiye için belirlenen kısa ve orta vadeli öncelikler ve ara hedefler aşağıda sunulmaktadır:

Kısa Vadeli Öncelikler (2001)

Güçlendirilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

- Helsinki sonuçlarına uygun olarak, siyasi diyalog çerçevesinde, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm bulunması için gösterdiği çabaların, Helsinki Sonuçları'nın 9 (a) maddesinde atıfta bulunduğu gibi güçlü bir şekilde desteklenmesi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi uyarınca ifade özgürlüğüne ilişkin yasal ve anayasal güvencelerin güçlendirilmesi. Bu çerçevede şiddet unsuru içermeyen görüşlerden hüküm giyen mahkumların durumunun gözden geçirilmesi.

- Örgütlenme ve barışçı yollarla toplanma özgürlüğüne ilişkin yasal ve anayasal güvencelerin güçlendirilmesi, sivil toplumun gelişiminin teşvik edilmesi.
- İşkenceyle mücadeleyi desteklemek amacıyla yasal hükümlerin güçlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması. Bu çerçevede Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi'ne uyum sağlanması.
- Yargı öncesi gözaltı prosedürlerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri ve İşkenceyi Önleme Komitesi'nin önerileriyle daha uyumlu hale getirilmesi.
- İnsan hakları ihlalleri karşısında yasal yollardan hak arayabilme olanaklarının güçlendirilmesi.
- Diğer ülkeler ve uluslararası örgütlerle işbirliği içinde, yasa uygulayıcıların insan hakları konularında eğitimine ağırlık verilmesi.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri dahil olmak üzere mahkemelerin işlerliği ve etkinliğinin uluslararası standartlara uygun biçimde artırılması. Özellikle hakim ve savcılarının insan hakları da dahil olmak üzere AB hukuku konularında eğitiminin artırılması.
- İdam cezası konusunda fiilen süren askıya alma halinin sürdürülmesi.
- Türkiye vatandaşlarının kendi ana dillerinde radyo-TV yayını yapmalarını engelleyen bütün yasal hükümlerin kaldırılması.
- Bütün vatandaşların ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlarının artırılması için bölgesel farklılıklara yönelik kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi, özellikle Güneydoğu Anadolu'daki koşulların iyileştirilmesi.

Ekonomik Kriterler

- IMF ve Dünya Bankası'yla yapılan anlaşmaya dayalı olarak halen uygulanan enflasyonla mücadele ve yapısal reform programının sürdürülmesi, özellikle kamu harcamalarının kontrol altına alınması.
- Şeffaflık ve gözetimi güvence altına almayı amaçlayan mali sektör reformunun süratle uygulamaya koyulması.
- Katılım öncesinde, mali durumla ilgili AB usullerine uygun bir yıllık bildirim ile Katılım Öncesi Ekonomik Program (Pre-accession Programme -PEP) sunumunu kapsayan bir mali gözetim prosedürü hazırlanması. PEP, aday ülkenin kapsamlı bir ekonomik program yoluyla AB üyeliğine hazırlanmasını hedeflemektedir.
- Tarım reformunun sürdürülmesi.
- Sosyal etkileri de dikkate alınarak, kamu işletmelerinin özelleştirilmesinin sürdürülmesi.

İç Pazar

- *Fikri ve sınai mülkiyet hakkı:* Fikri mülkiyet alanında mevzuat uyumunun sürdürülmesi, korsan yayınlarla mücadele edilmesi.
- *Malların serbest dolaşımı:* Avrupa standartları, belgelendirme ve uygunluk değerlendirilmesi konularında uyum çalışmalarının hızlandırılması; mevcut piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirmesi yapılarının ekipman ve eğitim yoluyla güçlendirilmesi; bazı sektörlerde (gıda, ilaç, kozmetik, tekstil) uyum çalışmalarının hızlandırılması, Yeni ve Global Yaklaşım ilkeleri mevzuatının iç hukuka aktarımı için bir çerçeve kanun çıkarılması ve buna uygun bir idari altyapı oluşturulması; ticarete teknik engellerin kaldırılması.
- *Rekabet:* Devlet yardımlarına şeffaflık kazandırmak ve düzenli olarak izlenmesini sağlamak için, devlet yardımlarının kontrolünden sorumlu kurumu belirleyen yasal değişikliklerin yapılması.
- *Kamu alımları:* Bu alanda müktesebata uyum çalışmalarının başlatılması, özellikle kamu alımları sisteminin daha şeffaf ve güvenilir olmasının sağlanması.

Vergilendirme

- Özellikle oranlar, işlem muafiyeti kapsamı, vergilendirme kapsamı ve yapısı olmak üzere KDV ve tüketim vergilerinde uyum çalışmalarının başlatılması; yeni vergilerin Kurumlar Vergisi İşleyiş Prensiplerinin mevcut kurallarıyla uyumlu olmasına dikkat edilmesi ve her tür ayırimcılığın engellenmesi.

Tarım

- İşleyen bir tapu sicili sistemi geliştirilmesi, hayvan tanımlama ve bitki geçiş izni sistemleri oluşturulması, tarım ürünleri piyasalarının izlenebilmesi için idari yapıların güçlendirilmesi, çevresel, yapısal ve kırsal kalkınma önlemlerinin uygulamaya koyulması.
- AB'nin veterinerlik ve bitki sağlığı mevzuatına yönelik bir uyum stratejisi belirlenmesi. Bu alanda hayvan ve bitki hastalıklarıyla mücadele konusunda mevzuat uyumu ile uygulama kapasitelerinin (özellikle laboratuvar testleri, kontrol düzenlemeleri ve kurumları) modernleştirilmesine öncelik verilmesi.

Balıkçılık

- Balıkçılık kaynaklarının kullanımının izlenmesi için idari yapıların kurulması; kaynak yönetimi, teşhis ve kontrol yöntemleri yoluyla pazarın ve yapısal gelişmenin sağlanması, balıkçılık filosu kayıtlarının iyileştirilmesi.

Taşımacılık

- Taşımacılık alanındaki müktesebatın iç hukuka aktarılması için bir program oluşturulması.
- Deniz taşımacılığında güvenlik standartlarına ilişkin mevzuata uyum çalışmalarının başlatılması, güvenlik standartlarının uygulanması ve geliştirilmesi.
- Deniz taşımacılığında bir eylem planı kabul edilmesi, Türk bandralı gemi kayıtlarının iyileştirilmesi.
- Denizcilik idaresinin, özellikle devlet bandra denetiminin güçlendirilmesi.

İstatistikler

- Başta demografik, sosyal ve bölgesel istatistikler, iş istatistikleri, dış ticaret ve tarım istatistikleri olmak üzere bütün istatistiklerin geliştirilmesi için bir strateji belirlenmesi.
- Çalışma istatistiklerinin AB standardına yükseltilmesi.

İstihdam ve Sosyal İşler

- Bu alanda müktesebat uyumu için bir strateji ve ayrıntılı program belirlenmesi.
- Çocuk işçi sorununun çözümü için çabaların artırılması.
- Aktif ve bağımsız bir sosyal diyalog ortamı için gerekli unsurların sağlanması, bu çerçevede öncelikle sendikal hakların güvence altına alınması, sendikalar üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması
- Sosyal ortakların AB müktesebatının geliştirme ve uygulamaya yönelik kapasitelerinin geliştirilmesi için gösterdikleri çabanın desteklenmesi.

Enerji

- Enerji alanındaki AB müktesebatına uyum için bir program belirlenmesi.
- Elektrik ve doğal gaz sektörlerinde bağımsız bir düzenleyici otorite kurulması; söz konusu otoriteye görevlerini etkin biçimde yerine getirmesi için gereken imkanların sağlanması.
- Başta elektrik ve doğal gaz yönergeleri olmak üzere enerji iç pazarının kuruluşuna yönelik hazırlık çalışmalarının başlatılması ve pazarların açılması.

Telekomünikasyon

- Lisans, karşılıklı bağlantılar ve evrensel hizmetlere ilişkin AB müktesebatına uyum sağlanması, serbestleştirme ihtiyaçlarının daha yoğun bir şekilde incelenmesi.
- Bağımsız denetleme otoritesinin kapasitesinin artırılması, diğer bir deyişle söz konusu mevzuatı uygulama yeteneğinin güçlendirilmesi.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü

- AB kurallarına uygun bir bölgesel sınıflandırma sistemi oluşturulması (NUTs).
- Etkin bir bölgesel politika geliştirilmesi amacıyla bir strateji belirlenmesi.
- Türkiye'nin planlama sürecinde proje seçimi için bölgesel politika kıstasları kullanımının başlatılması.

Kültür ve Görsel-İşitsel Politika:

- Görsel-İşitsel politikada mevzuat uyumu çalışmalarının başlatılması (özellikle "Sınırsız Televizyon" yönergesi için).

Çevre

- Bu alandaki AB müktesebatının iç hukuka aktarımı için yönerge bazında ayrıntılı bir program oluşturulması.
- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönergesi'nin iç hukuka aktarılması.
- Uyum için gereken harcamalar ile bunları karşılayacak gerçekçi kamu ve özel finansman kaynaklarını yıl bazında hesaplayan bir plan çerçevesinde, bir yatırım maliyeti finansman planı geliştirilmesi (yönerge bazında).

Adalet ve İçişleri

- Adalet ve içişleri alanında AB'deki mevzuat ve uygulamalara ilişkin bilgilendirme ve bilinçlendirme programları geliştirilmesi.
- Organize suç, uyuşturucu trafiği ve yolsuzluk ile mücadelenin artırılması, kara para aklamaya karşı idari kapasitelerin güçlendirilmesi.

Gümrükler

- Serbest bölgeler konusunda mevzuat uyumunun sürdürülmesi, yeni yürürlüğe giren Gümrük yasası ile buna ilişkin uygulama hükümlerinin hayata geçirilmesi.

İdari ve Adli Kapasitelerin Güçlendirilmesi

- Kamu idarelerinin, müktesebatı onaylama, uygulama ve yönetme kapasitelerinin, özellikle eğitim ve bakanlıklar arası eşgüdüm yoluyla iyileştirilmesi. Bu çerçevede yasadışı göç ve yasadışı insan ve uyuşturucu trafiğinin engellenmesine yönelik etkin sınır kontrol önlemleri alınması.
- İlgili idari kurumların güçlendirilmesi de dahil olmak üzere kamu idarelerinde modernizasyonun hızlandırılması.
- Mali kontrol yöntemlerinin güçlendirilmesi, gümrüklerin etkinliğinin artırılması, vergi idarelerinin modernleştirilmesi ve yolsuzlukla mücadele kapasitelerinin geliştirilmesi, sınırlarda veterinerlik ve bitki sağlığı kontrollerinin güçlendirilmesi, gıda kontrolü yönetiminin yenilenmesi, yargı sisteminde işlerliğin artırılması ve yargı yetkililerinin Topluluk hukuku ve uygulamaları konularında eğitiminin daha fazla teşvik edilmesi.
- Program yönetimi için gerekli hukuk, idare ve bütçe çerçevelerinin benimsenmesi (denetim el kitabı ve denetim takibi).

Orta Vadeli Öncelikler

Güçlendirilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

- Helsinki sonuçlarına uygun olarak, siyasi diyalog çerçevesinde, BM Sözleşmesi'nin sorunların barışçıl biçimde çözülmesi ilkesine bağlı kalınarak, Helsinki kararlarının 4. maddesinde de belirtildiği gibi mevcut sınır sorunlarının ve buna bağlı konuların çözümü için her türlü çabanın harcanması.
- Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş, inanç ya da din ayırımı gözetmeksizin tüm bireylerin insan hakları ve temel özgürlüklerden tam olarak yararlanmasının güvence altına alınması.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde belirtildiği şekilde tüm Türk vatandaşlarının hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasını sağlamak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve diğer ilgili mevzuatın gözden geçirilmesi; söz konusu yasal reformların yürürlüğe koyulmasının AB üye ülkelerinin uygulamaları ile uyumluluğunun temin edilmesi.
- İdam cezasının kaldırılması ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin bu konuya ilişkin 6. Protokolü'nün imzalanması ve onaylanması.
- Uluslararası Sivil ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ile ilgili, tercihe dayalı protokollerin ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin onaylanması.
- Cezaevlerinde gözaltı koşullarının Tutukluların Muamelesine ilişkin Asgari Birleşmiş Milletler standartları ve diğer uluslararası kurullarla uyumlaştırılması.
- Milli Güvenlik Kurulu'nun anayasal rolünün, AB üye ülkelerindeki uygulamalar çerçevesinde bir danışma kurumu olarak hizmet edecek şekilde değiştirilmesi.
- Güney Doğu'daki olağanüstü halin tamamen kaldırılması.
- Kültürel çeşitliliğin sağlanması ve etnik köken farkı gözetilmeksizin bütün vatandaşların kültürel haklarının güvence altına alınması. Eğitim de dahil olmak üzere, bu haklardan yararlanılmasını engelleyen tüm yasal hükümlerin ortadan kaldırılması.

Ekonomik Kriterler

- Özelleştirme sürecinin tamamlanması.
- Tarım ve mali sektörlerde reformların tamamlanması.
- Emeklilik ve sosyal güvenlik sistemlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması.
- Özellikle genç kuşaklar ve az gelişmiş bölgeleri dikkate alarak, genel eğitim ve sağlık düzeyinin iyileştirilmesi.

İç Pazar

- *Malların serbest dolaşımı:* AB müktesebatı ile uyumun tamamlanması; Avrupa standartları ile uyumun tamamlanması; mevcut belgelendirme, piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme yapılarının güçlendirilmesinin tamamlanması.
- *Şirketler hukuku:* AB müktesebatı ile uyumun tamamlanması.
- *Verilerin korunması:* Uyumun tamamlanması ve mevzuatın yürürlüğe koyulması.

- *Sermayenin serbest dolaşımı*: Özellikle yabancı yatırımcılara yönelik sınırlamaların kaldırılması yoluyla uyumun tamamlanması.
- *Rekabet*: Bölgesel yardım sistemleri de dahil olmak üzere, devlet yardımlarına ilişkin AB mevzuatına uyumun tamamlanması ve tekel haklarından ve bazı özel haklardan yararlanan şirketlere ilişkin mevzuatın uyumlaştırılması.
- *Kamu alımları*: Topluluk müktesebatı ile uyumun tamamlanması; etkin şekilde yürürlüğe koyulması ve uygulanmasının sağlanması.

Vergilendirme

- Ulusal mevzuatın AB müktesebatı ile uyumunun tamamlanması.

Tarım

- Tarım ve kırsal kalkınma politikaları alanlarında müktesebata yönelik hazırlıkların tamamlanması.
- Gıda işleme kuruluşlarının (et, süt ürünleri işleme tesisleri) AB temizlik ve kamu sağlığı standartlarını karşılayacak şekilde güncelleştirilmesi ve daha fazla test ve teşhis tesislerinin kurulması.

Balıkçılık

- Ortak balıkçılık politikalarının yürürlüğe koyulması ve yaptırımının sağlanması için kapasitenin geliştirilmesinin tamamlanması.
- Türkiye'deki balıkçılık ürünlerinin genel kalite standartlarının ve güvenliğinin artırılması.

Taşımacılık

- Kara taşımacılığı mevzuatına uyumunun tamamlanması (pazara giriş, yol güvenliği, tehlikeli mallar ve vergilendirme kuralları), demir yolları, hava taşımacılığı (hava güvenliği ve hava trafiği idaresi) ve iç su yolları (tekneler için teknik gereksinimler) mevzuatına ilişkin uyumun tamamlanması.
- Özellikle deniz seferleri güvenliği olmak üzere, taşımacılık mevzuatının etkin şekilde yürürlüğe koyulması ve yaptırımının sağlanması.
- Türk taşımacılık filosunun (özellikle deniz ve kara taşımacılığı) İç Pazar'la tamamen bütünleştirilmesine imkan sağlayacak teknik normlara uyuma yönelik hazırlık yapılması.

Ekonomik ve Parasal Birlik

- Merkez Bankası yasının Avrupa Merkez Bankaları Sistemi'ne katılmasına imkan sağlayacak şekilde değiştirilmesi.
- Merkez Bankası'nın hükümetten bağımsızlığının sağlanması.

İstatistikler

- Özellikle gayri safi yurtiçi hasıla tahminleri, uyumlaştırılmış tüketici fiyat endeksleri, kısa dönemli göstergeler, sosyal istatistikler, ticaret sicili ve ödemeler dengesine ilişkin olarak AB ile uyumlu istatistik metodolojileri ve uygulamalarının kabul edilmesi.
- Makroekonomik istatistiklerin AB istatistik müktesebatıyla daha fazla uyumlaştırılması.
- Personele yeterli eğitim sağlanması ve idari kapasitenin iyileştirilmesi.

İstihdam ve Sosyal Politika

- Kadınlara karşı uygulanan her türlü ayrımcılık ile cinsiyet, ırk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel tercihe dayanan her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması.
- İş hukuku, kadın ve erkekler arasında eşit muamele, mesleki sağlık ve güvenlik ve kamu sağlığı alanlarında AB mevzuatının iç hukuka aktarımı, ayrıca ilgili idari ve sosyal güvenliğin eşgüdümünün sağlanması için gerekli yapıların güçlendirilmesi.
- Sosyal politika ve istihdama ilişkin müktesebatın etkin şekilde yürürlüğe koyulması ve uygulanması.
- Ortak istihdam incelemesinin başlatılması ve bu çerçevede, özellikle sürmekte olan ve hızlanan yapısal değişikliklerin etkisi de dahil olmak üzere, işgücü piyasası ve sosyal gelişmelerin izlenmesi için kapasitenin geliştirilmesi yoluyla, ileride Avrupa İstihdam Stratejisine katılım amacıyla ulusal istihdam stratejisinin hazırlanması.
- Mali sürdürülebilirliğin sağlanmasının yanı sıra, sosyal güvenlik ağının güçlendirilmesi amacıyla, sosyal güvenlik sistemine ilişkin reformları bütünleştirerek sosyal korunmanın daha ileri bir düzeye getirilmesi.

Enerji

- Enerji kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve çeşitli sektörlerin daha fazla serbestleştirilmesi; idari ve düzenleyici yapıların güçlendirilmesi.
- Ulusal mevzuatın AB enerji müktesebatı ile uyumlaştırılmasının tamamlanması.

Telekomünikasyon

- Topluluk mevzuatının iç hukuka aktarımının tamamlanması.
- Tüm telekomünikasyon sektörü için kapsamlı bir politika geliştirilmesi.

Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Eşgüdümü

- Çok yıllık bütçe hazırlama usulleri ve değerlendirmesinin izlenmesi için gerekli yapıların oluşturulması da dahil olmak üzere, ülke içi farklılıkların azaltılması amacıyla ekonomik ve sosyal bütünleşme için bir ulusal politika geliştirilmesi.

Kültür ve Görsel –İşitsel Politika

- Görsel-ışitsel mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo düzenleyici kurumun kapasitesinin güçlendirilmesi.

Çevre

- Çevre korumanın sağlanması için kurumsal ve idari kapasiteler ile izleme kapasitesinin güçlendirilmesi, ayrıca özellikle çerçeve ve sektörel mevzuatın geliştirilmesi yoluyla AB çevre müktesebatının yürürlüğe koyulması ve uygulanması.
- Özellikle çerçeve mevzuat, yatay mevzuat ve doğanın korunması, su kalitesi ve atık idaresine ilişkin mevzuat dikkate alınarak, müktesebatın yürürlüğe koyulması; atık idaresi stratejisinin uygulanması.
- İzleme ağları ve izin usullerinin yanı sıra, veri toplama da dahil olmak üzere, çevre müfettişliklerinin oluşturulması.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin diğer tüm sektörel politikalar ve bu politikaların uygulama yöntemleriyle bütünleştirilmesi.
- Çevresel Etki Değerlendirme yönergesinin yürürlüğe koyulması ve uygulanması.

Gümrükler

- Özellikle serbest bölgeler, çift kullanımlı mal ve teknolojiler, uyuşturucu üretiminde kullanılan maddeler ile sahte ve kaçak mallara ilişkin mevzuatın uyumlaştırılmasının tamamlanması.

Adalet ve İçişleri

- Topluluk hukuku ile adalet ve içişleri müktesebatının yürürlüğe koyulmasına ilişkin eğitim programları geliştirilmesi.
- Özellikle polise sorumluluk yüklenebilmesinin temin edilmesi amacıyla adalet ve içişleri kurumlarının daha ileri seviyede geliştirilmesi ve güçlendirilmesi.
- Özellikle Schengen Bilgi Sistemi ve Europol'a tamamen katılabilecek duruma gelmesi için veri koruması alanında AB müktesebatının kabul edilmesi.
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının AB ile uyumlaştırılmasına yönelik çalışmaların başlatılması.
- Yasa dışı göçü önlemek amacıyla göçe ilişkin (ülkeye giriş ve yeniden girişlere izin verilmesi ve ülkeden ihraç) AB müktesebatının ve uygulamalarının kabul edilmesi ve yürürlüğe koyulması.
- Sınır idaresinin güçlendirilmesinin sürdürülmesi ve Schengen Konvansiyonu'nun tamamen uygulanmasına yönelik hazırlıkların başlatılması.
- Sığınma alanında 1951 Cenevre Konvansiyonu'na getirilen coğrafi çekincenin kaldırılması ve göçmenler için konaklama birimleri ve sosyal destek sağlanması.
- Yolsuzluk, uyuşturucu, organize suç, kara para aklanması ile mücadeleyle ilişkin AB müktesebatının kabul edilmesi ve uygulanması ve cezai ve sivil konularda adli işbirliği yapılması ve bu alanlarda uluslararası işbirliğinin daha ileri bir düzeye çıkarılması.

İdari ve Adli Kapasitelerin Güçlendirilmesi

- Sınır idaresinin geliştirilmesi ve Schengen Konvansiyonu'nun tamamen yürürlüğe koyulmasının tamamlanması da dahil olmak üzere, AB politikalarının etkin idaresini sağlamak için kamu idaresinin güncelleştirilmesine yönelik reformların tamamlanması.
- İç ve dış mali kontrol için yasal çerçevenin tamamlanması; iç denetim/kontrol fonksiyonlarının uyumlaştırılması amacıyla merkezi bir örgüt kurulması çalışmalarının tamamlanması; harcama merkezlerinde iç denetim/kontrol birimlerin kurulmasının tamamlanması; merkezi ve ademi merkezi seviyede ulusal kontrolör/denetçilerin "işlevsel bağımsızlığının" tamamlanması ve öncel (ex-ante) mali kontrol; AB fonlarının kontrolüne ilişkin denetçi el kitabının yayınlanması ve denetim takibinin geliştirilmesi.
- Toprak reformunun tamamlanması, bölgesel ve belediye yönetimi kavramlarının geliştirilmesi.
- Bölgesel seviyede işlevsel yapıların kurulması ve bölgesel gelişmeye ilişkin mevcut idari yapıların güçlendirilmesi.

5. Programlama

1996-1999 döneminde Türkiye'ye, yıllık ortalama 90 milyon Euro'nun üzerinde olmak üzere, 376 milyon Euro kaynak aktarılmıştır. 2000 yılı itibariyle ise MEDA II'den %15 pay alacak olan Türkiye'ye ayrıca iki yeni tüzük kapsamında da destek sağlanması planlanmıştır ("Avrupa Stratejisi / Katılım Öncesi Strateji" tüzükleri). Bu çerçevedeki ilk tüzük Nisan 2000'de kabul edilmiş ve Gümrük Birliği'nin güçlendirilmesi için üç yıl boyunca yıllık 5 milyon Euro öngörülmüştür. Henüz onaylanma aşamasında olan ikinci tüzük ise Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına yönelik yardımlardan oluşmakta ve üç yıl boyunca yıllık 45 milyon Euro öngörmektedir.

Tüm bu fonlar katılım öncesi konusuna yoğunlaşacaktır. 2000 yılı desteğinin;

- %50'sinin, yapısal ve sektörel reformlara ve özellikle Türk mevzuat ve uygulamalarının AB müktesebatına uyumuna yönlendirilmesi öngörülmektedir. Reformlar, Türkiye'nin AB müktesebatı çerçevesinde gerçekleştirmesi gereken büyük ölçekli yapısal reformlara yönelik faaliyetler için yapısal ayarlamalar aracılığıyla ve IMF ile Dünya Bankası ile sıkı işbirliği içinde desteklenecektir.
- Kalan %50'si ise Türkiye'nin AB'ye entegrasyonuna yönelik diğer önlemlere aktarılacaktır. Bu çerçevede, AB müktesebatı ile uyumlaştırılmış mevzuatı uygulamaya yönelik idari kapasitelerin güçlendirilmesi (kurumsal yapılanma yoluyla) ile Türkiye'nin sanayisini ve altyapısını Topluluk seviyesine (yatırım destekleri ve bölgesel/kırsal kalkınma yoluyla) getirebilmesi için gerekli yatırımlar desteklenecektir. Bu miktar ile Türkiye, Beşinci Araştırma ve Teknolojik Gelişme Programı (ATRG L 26, 1.2.1999, sf.1) ile eğitim ve KOBİ'lere yönelik programlar da dahil olmak üzere, Topluluk program ve ajanslarına katılım için gereken ulusal payın bir bölümünü karşılayabilecektir.

5.1. Uluslararası Finans Kurumlarının Rolü

Katılım Ortaklığı ile, Türkiye ile uluslararası finans kurumları arasındaki ilişki yeni bir ivme ve boyut kazanmaktadır. Katılım Ortaklığı çerçevesinde sağlanan mali katkılar, uluslararası finans kurumları tarafından daha yüksek miktardaki kalkınma finansmanı için bir başlangıç noktası oluşturacak ve katalizör rolü oynayacaktır. Bu süreç, katılım öncesi çerçevesindeki önceliklere yönelik projelerin ortak finansmanının kolaylaştırılması amacıyla Komisyon tarafından, aday ülkeler, Avrupa Yatırım Bankası ve başta Dünya Bankası olmak üzere uluslararası finans kurumlarının işbirliği ile belirlenmiştir. Mali destek sağlayan tüm tarafların da (üye ve üçüncü ülkeler) sıkı işbirliği içinde olması gerekmektedir.

6. Koşul

Katılım öncesi enstrümanlar çerçevesindeki projelerin desteklenmesi ile ilgili Topluluk yardımı, Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve Türkiye – AB Ortaklık Konseyi'nin ilgili kararlarına uymasına bağlıdır (ör/tarımsal ürünlere yönelik ticaret rejimi). Kopenhag kriterlerine uyum için atılan adımlar ile özellikle Katılım Ortaklığı belgesinin 2001 yılına yönelik önceliklerinin yerine getirilmesi de izlenecektir. Bu genel kurallara uyum sağlanmadığının tespiti halinde, Konsey henüz onaylanma aşamasında olan mali çerçeve tüzüğünün 4. maddesine istinaden mali yardımları askıya alma kararı alabilir.

7. İzleme

Katılım Ortaklığı belgesinin uygulanması, Ortaklık Anlaşması çerçevesinde izlenecektir. Helsinki'de belirtildiği üzere, Türkiye için, müzakerelerin başlayıp başlamamasına bakılmaksızın, müktesebat uyumunun Ortaklık Anlaşması kurumları tarafından izlenmesi önem taşımaktadır.

Katılım Ortaklığı'nın ilgili bölümleri ilgili alt-komitelerde tartışılacaktır. Ortaklık Komitesi ise genel gelişmeler, ilerlemeler ve öncelikler ile orta vadeli hedeflere ulaşmada karşılaşılan sorunların yanı sıra alt-komiteler tarafından kendisine aktarılan spesifik konuları inceleyecektir.

MEDA Yönetim Komitesi üç mali enstrüman (MEDA ve Avrupa Stratejisi çerçevesindeki iki tüzük) kararlarının birbirleriyle ve Katılım Ortaklığı ile uyumlu olduğunu ifade etmiştir.

Komisyon, "Türkiye için katılım öncesi strateji" (PDB 2001) adlı yeni bütçe kaleminin uygulanması için yeni ve tek bir çerçeve hazırlamaktadır. Söz konusu tüzüğün kabul edilmesini takiben, PHARE Yönetim Komitesi, tüzüğün Katılım Ortaklığı ile uyumluluğunun izlenmesini sağlayacaktır.